

Hämeen ELY-keskuksen ympäristönsuojelulain, jätelain, vesilain ja kemikaalilainsäädännön mukainen valvontasuunnitelma 2019

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	2
2	ALUEEN ERITYISPIIRTEET.....	3
3	VALVONNAN ORGANISOINTI JA VOIMAVARAT	3
4	VALVONNAN PAINOPISTEET JA TEHTÄVIEN PRIORISOINTI	4
5	YMPÄRISTÖVALVONNAN TOTEUTTAMINEN	6
5.1	Ympäristölupien valvonta.....	6
5.2.	Jätelain valvonta	10
5.3.	Kemikaalien ympäristövalvonta	10
5.4.	Ympäristönsuojelulain ja jätelain mukaiset ilmoitukset ja hakemukset	10
5.5.	PIMAPO- valvonta	11
5.6.	Vesilain valvonta	12
5.7.	Maa-aineslain valvonta	14
5.8.	Valvontanäytteenotto	15
6.	HALLINTOPAKKOASIAJAT JA TUTKINTAPYYNNÖT.....	15
6.1.	Hallintopakko	15
6.2.	Tutkintapyyntö.....	16
7.	VIRANOMAISYHTEISTYÖ JA TIEDOTTAMINEN.....	17
8.	VALVONTASUUNNITELMAN TARKISTAMINEN	18

Liite 1. Valvonnan tavoiteajat

1 JOHDANTO

Ympäristövalvonnan tavoitteena on varmistaa ympäristölainsäädännön ja viranomaismääräysten noudattaminen sekä haitallisten ympäristömuutosten estäminen tai poistaminen. Valvonnalla tarkoitetaan toimenpiteitä, jotka valvontaviranomainen tekee lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen edistämiseksi ja varmistamiseksi. Valvonnassa seurataan toimintojen lainmukaisuutta, toimintojen aiheuttamia ympäristövaikutuksia ja ympäristöolosuhteissa tapahtuvia muutoksia. Valvottavat säädökset asettavat valvonnan toimivallan rajat.

Onnistuneen ympäristövalvonnan avulla vähennetään muun muassa päästöjä ilmaan, maaperään, pinta- ja pohjavesiin sekä vähennetään haitallisten aineiden käyttöä ja niiden käsittelyyn liittyviä riskejä. Tämä tapahtuu toiminnanharjoittajia ja kansalaisia neuvomalla ja ohjaamalla, antamalla lausuntoja, tarkastamalla ilmoituksia, suunnitelmia ja laitoksia, käsittelemällä hakemuksia, kehottamalla, käyttämällä hallinnollisia pakkokeinoja tai rikosoikeudellisia menettelyjä sekä varautumalla erityistilanteisiin.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 168 §:n mukaan alueellisen elinkeino-, ympäristö- ja liikennekeskuksen on ympäristönsuojelulain mukaisen valvonnan järjestämiseksi laadittava valvontasuunnitelma. Tähän Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen laatimaan valvontasuunnitelmaan sisältyy ympäristönsuojelulain valvonnan lisäksi myös jätelain, vesilain, maa-aineslain ja kemikaalilainsäädännön mukainen valvonta. Valvontasuunnitelman tavoitteena on tehokas, laadukas ja käytettävissä olevat resurssit huomioon ottaen oikein kohdistettu valvonta Hämeen ELY-keskuksen toimialueella.

1.9.2014 voimaan tullut uusi ympäristönsuojelulaki sisältää IE-direktiivin vaatimukset. Direktiivi ja vuoden 2015 alusta toteutettu valvonnan maksullisuus edellyttävät valvonnalta aikaisempaa enemmän laadukkuutta ja suunnitelmallisuutta. EU:n palveludirektiivin vaatimukset tulevat myös vaikuttamaan valvontatyöhön.

Eteläisten ELYjen yhteinen tarkistettu valvonnan kehittämissuunnitelma on hyväksytty 3.2.2015. Suunnitelma kattaa ympäristönsuojelulain mukaisen laitosvalvonnan ja se sisältää yhteiset perusteet laitosvalvonnan valvontasuunnitelman tekemiselle, linjaukset ja yhteiset keventämishankkeet. Eteläisten ELYjen ympäristönsuojelun valvontaa koskevan yhteistyön tavoitteena on yhtenäistää valvontaa alueellisesti ja edetä kohta yhtenäisiä valvontasuunnitelmia.

Tätä valvontasuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon ympäristöministeriön valvontaohje (23.5.2016). Euroopan Unionin neuvoston suositus ympäristötarkastuksille asetettavista vähimmäisvaatimuksista (2001/331/EY, 4.4.2001), ympäristönsuojelulain valvonnan laatutyön kehittämistä käsittelevän työryhmän esitykset (2006), Ympäristölainsäädännön laillisuusvalvonta -opas (ympäristöhallinnon ohjeita 9/2014), Ympäristönsuojelun valvonnan

kehittämistyöryhmän (VALSU) ehdotukset valvonnan kehittämiseksi ja yhtenäistämiseksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa (VALSU-työryhmän loppuraportti 14.12.2010) sekä eteläisten elyjen valvonnan kehittämissuunnitelma. Suunnitelmassa on huomioitu myös Suomen Ympäristökeskuksen laatima kansainvälisten jätesiirojen tarkastussuunnitelma vuosille 2017-2019.

2 ALUEEN ERITYISPIIRTEET

Hämeen ELY-keskuksen valvomat laitokset ovat suurimmaksi osaksi keskisuuria tai pieniä yrityksiä, jotka edustavat jätteiden ja jätevesien käsittelyä, metalliteollisuutta, puunjalostusteollisuutta, elintarviketeollisuutta sekä muovi- ja huonekaluteollisuutta. Energiantuotantolaitoksia alueella on yhteensä 9, lisäksi teollisuuslaitoksilla on omia lämpökeskuksia. Polttoaineina käytetään pääasiassa maakaasua ja kierrätys- tai biopolttoaineita. Varapolttaineena käytetään kevyttä tai raskasta polttoöljyä.

Alueella on runsaasti jätteiden hyödyntämiseen ja käsittelyyn erikoistuneita toimijoita, yhteensä yli 90. Kunnallinen jätehuolto on keskittynyt kolmeen jätekeskukseen, Hämeenlinnaan, Forssaan ja Lahteen, joihin on sijoittunut monipuolista jätteenkäsittelytoimintaa. Teollisuuskaatopaikkoja Hämeessä on neljä. Alueella on 20 merkittävää jätevedenpuhdistamo. Viiden teollisuuslaitoksen jätevedet johdetaan oman jätevedenpuhdistamon kautta vesistöön. Turvetuotanto aiheuttaa paikallisesti vesistökuormitusta, samoin maatalous.

Hämeen ELY-keskuksen alueella on runsaasti vesistöjä ja pohjavesialueita, joihin kohdistuu vesi- ja ympäristönsuojelulain valvonnan kannalta merkittävien toimintojen vaikutuksia. Harjualueilla, jotka usein ovat yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeitä pohjavesialueilta, on runsaasti maa-ainestenottoa. Myös alueen kalliokiviainesta hyödynnetään yhä enemmän.

3 VALVONNAN ORGANISOINTI JA VOIMAVARAT

Ympäristönsuojelulain, jätelain ja kemikaalilainsäädännön sekä vesi- ja maa-ainelain mukainen valvonta kuuluu Hämeen ELY-keskuksen ympäristöyksikön tehtäviin. Yksikön päällikkönä toimii Marja Hiitiö. Yksikössä on 25 henkilöä. Ympäristöyksikkö hoitaa valvonnan lisäksi edistämistehtäviä.

Ympäristölupien valvontaa hoitavat laitospohjaiset vastuuvälvojat. Laitosvalvontaa hoitaa kaksitoista henkilöä. Valvontatuloilla katetaan kahdesta henkilötyövuodesta aiheutuvat kulut. Kemikaalilainsäädännön sekä jätelain mukaista valvontaa tehdään osana laitospohjaista valvontaa. Jätelain mukaisia ilmoituksia ja rekisteröintejä hoitaa yksi henkilö. Pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamiseen liittyviä tehtäviä sisältyy viiden henkilön tehtäväkuvaan. Vesi- ja maa-ainelain valvontatehtäviä sisältyy kymmenen henkilön työtehtäviin.

Valvojien osaamisen ylläpidosta ja kehittämisestä pidetään huolta koulutuksen ja eri yhteistyökanavien kautta tapahtuvan yhteydenpidon avulla. Merkittäviä

yhteistyökanavia ovat erityisesti toimialakohtaiset työryhmät ja BAT-työ yhteistyössä muiden ELYjen ja AVIen kanssa. Valvonnan maksutuloja käytetään mahdollisuuksien mukaan laitosalvojen ammattitaidon kehittämiseen.

Tulevaisuudessa tulee valvojen yhteistyön merkitys ELY-alueiden kesken kasvamaan. Eteläisten ELYjen valvojen yhteistyömuotojen kehittämistyö on käynnistetty yhteisen valvonnan kehittämissuunnitelman laatimisen yhteydessä.

Ympäristölupien valvonnan tehtävien jaossa on osin huomioitu sijaisuuksien järjestäminen. Samaan laitostyyppiin kuuluvia laitoksia on pyritty jakamaan mahdollisuuksien mukaan kahdelle valvojalle. Yhteisissä kuukausittain järjestettävissä valvontapalavereissa varmistetaan tiedon jakaminen kaikille valvontaan osallistuville. Vuoden 2019 alusta on alettu järjestää laitosalvonnan viikkopalavereja. PIMAPO-valvojat kokoontuvat myös säännöllisesti käsittelemään pilaantuneen maaperän ja pohjaveden kysymyksiä.

4 VALVONNAN PAINOPISTEET JA TEHTÄVIEN PRIORISOINTI

Kaikkea valvontaa ei pystytä tekemään niin perusteellisesti ja ripeästi kuin tehtävien laadukas hoitaminen vaatisi. Joitakin valvontatehtäviä joudutaan jättämään kokonaan tekemättä. Valvontatehtäviä asetetaan tärkeysjärjestykseen ja toiminnassa pyritään keskittymään ympäristövaikutuksiltaan merkittäviin tehtäviin ja säännölliseen valvontaan kuuluviin tehtäviin.

4.1. Valvonnan painopisteet

Ympäristölupien valvonnan painopisteet ovat:

- määräaikaistarkastukset
- vuosi- ja määräaikaisraporttien tarkastaminen
- luparikkomuksiin puuttuminen
- lausunnot lupahakemuksista
- ympäristölupien tarkistamistarpeen arviointi
- suunnitelmien tarkastaminen ja hyväksyminen
- vahinko-, häiriö- ja poikkeuksellisten tilanteiden hoito
- mahdolliset valitukset lupapäätöksistä
- yleisöilmoitusten käsittely

Vuoden 2019 valtakunnallinen valvontateema on hulevesien hallinta, mikä toteutetaan määräaikaistarkastusten yhteydessä tehtävällä kyselyllä ja tarkastamalla hulevesien hallintaan liittyviä rakenteita ja purkukohtia. Hämeen ELY-keskuksen omana valvontateemana on laitosten toimittamien ennaltavarautumissuunnitelmien arviointi.

Jätelain valvonnan painopisteet ovat:

- MARA-ilmoitusten käsittely
- jätteenkuljettajien rekisteröinti

Vesilain valvonnan painopisteet ovat:

- ennakkovalvonta: ilmoitusten käsittely, lupatarpeen arviointi
- lausunnot lupahakemuksista, mahdolliset valitukset lupapäätöksistä
- lupien valvonta ja tarkkailusuunnitelmien hyväksyminen
- laillisuusvalvonta; luvattomiin toimenpiteisiin ja luparikkomuksiin puuttuminen esimerkiksi yleisöilmoitusten perusteella

Maa-aineslain valvonnan painopisteet ovat:

- lausuntojen antaminen lupaviranomaisille hakemuksista, saapuvien päätösten tarkastaminen ja valitusten tekeminen tarvittaessa.

Pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamiseen (PIMAPO) liittyvien asioiden valvonnan painopisteet ovat:

- akuuttien öljyvahinkotapausten valvonta
- PIMAPO-ilmoitusten käsittely
- PIMAPO-ilmoitusten noudattamisen valvonta
- puhdistustarpeen arviointi

4.2. Tehtävien priorisointi

Ympäristölupien ja kemikaalilainsäädännön mukainen valvonta

- Määräaikaistarkastukset tehdään riskinarviointiin perustuvan valvontaluokkien määrittelyn mukaisesti.
- Määräaikaistarkastusten yhteydessä tehdään Reach-asetuksen mukaista kemikaalivalvontaa.
- Kaikki vuosi- ja osavuosisiraportit tarkistetaan.
- Ympäristölupien tarkistamistarve arvioidaan säännöllisen valvonnan yhteydessä.
- Lausuntoja lupa- ja valitusasioista annetaan harkinnan mukaan ympäristön kannalta olennaisimmista asioista.
- Kunnille annetaan lausunto ympäristölupahakemuksista, jos laitos sijaitsee tärkeällä pohjavesialueella (I&II) tai vedenottoaikan lähellä.
- Muille viranomaisille annetaan lausuntoja vain merkittävimmistä asioista ja hankkeista.
- Kuntien antamista ympäristölupapäätöksistä pyritään käymään läpi pohjavesialueilla tai vedenottoaikan lähellä sijaitsevien riskilaitoksien päätökset.

Jätelain valvonta

- MARA-ilmoitusten valvontaa tehdään tarkastamalla toteutettujen rakenteiden raportointi.
- Jätteiden kansainvälisten siirtojen valvontaa ja vaarallisten jätteiden valvontaa tehdään valvontaohjelman mukaisissa ympäristöluvanvaraisten laitosten määräaikaistarkastuksissa SYKE:n määrittelemillä painopistealueilla.
- Vaarallisten jätteiden syntypaikkojen valvontaa tehdään valvontaohjelman mukaisissa ympäristöluvanvaraisten laitosten määräaikaistarkastuksissa.
- Jätteenkuljettajien säännöllistä valvontaa tehdään resurssien puitteissa otantaan perustuvalla vuosiraportin arvioinnilla.

Muu jätelain ja ympäristönsuojelulain valvonta

- Tuote-VOC -asetuksen (837/2005) valvontaa ja kylmäaineiden valvontaa ei tehdä suunnitelmallisesti.

Vesilain valvonta

- Ilmoitukset käsitellään määräajassa
- Arvioidaan lupatarvetta ja annetaan asiasta lausuntoja
- Lupahakemuksista annetaan lausuntoja AVille. Valituksista pyydettyjä lausuntoja ja vastineita annetaan tarvittaessa
- Vesilain valvonnan suunnitelmallisuutta kehitetään ja säännöstelyselvitys päivitetään
- Laillisuusvalvonnassa toimitaan läheisessä yhteistyössä kunnan valvontaviranomaisen kanssa, jolloin esim. kunnan viranomainen voi hoitaa tarkastuskäynnin ja ELYn tarkastuskäyntien tarve pienenee

Maa-aineslain valvonta

- Annetaan lausuntoja maa-aineslupahakemuksista. Jos hankealueella ei katsota olevan merkitystä vesien suojelun kannalta tai huomattavaa merkitystä luonnonsuojelun kannalta, hakemuksesta ei pääsääntöisesti anneta lausuntoa.
- Tarkastetaan saapuvat päätökset ja arvioidaan valitustarve.

PIMAPO valvonta

- Ilmoitukset käsitellään määräajassa
- Akuuteissa öljyvahinkotapauksissa annetaan asiantuntija-ohjausta tapauskohtaisen tarveharkinnan mukaisesti
- Puhdistustyön loppuraporteista annetaan lausunto vain pyydettyäessä
- Puhdistamiseen kehottaminen tai määrääminen perustetaan todettuun pilaantumiseen ja puhdistustarpeeseen ja kohdistetaan ensisijaisesti merkittäviin riskikohteisiin
- Valvonnan maksullisuus toteutetaan maksuasetuksen mukaisesti, kun YLVA-järjestelmään on saatu valmius maksatukseen

5 YMPÄRISTÖVALVONNAN TOTEUTTAMINEN

5.1 Ympäristölupien valvonta

Hämeen ELY- keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualue valvoo noin 290 ympäristölupavelvollisen laitoksen toimintaa (tammikuu 2016). E- PRTR-raportointivelvollisia laitoksia on 70. Laitoksista on 66 tämän hetkisen tarkastelun perusteella teollisuuspäästädirektiivissä (Industrial Emissions Directive IED, Euroopan Unionin neuvoston direktiivi teollisuuden päästöjen vähentämiseksi, 2010/75/EU 6.1.2011) tarkoitettuja laitoksia.

Aktiivisessa valvonnassa olevat lupavelvolliset toiminnot jakaantuvat laitostyyppin mukaan seuraavasti:

Teollisuus 69

-	<i>Elintarviketeollisuus</i>	6
-	<i>Erillinen energiantuotanto</i>	15
-	<i>Kemianteollisuus</i>	12
-	<i>Metalliteollisuus</i>	10

- Mekaaninen puunjalostus	7	
- Kemiallinen puunjalostus	2	
- rakennusteollisuus	3	
- muu teollisuus	14	
Jätteenkäsittely	58	
Kaatopaikat	42	
- suljetut kaatopaikat	32	
- Teollisuuskaatopaikat	5	
- yhdyskuntajätteen kaatopaikat	3	
- Maankaatopaikat	2	
Eläinsuojat	58	
Asumajätevedenpuhdistamot	20	
Polttoaine- ja kemikaalivarastot	4	
Puolustusvoimat	11	
Turvetuotanto		21
Kalankasvatus	3	
Lentokenttä	1	
Satama	2	

5.1.1 Määräaikaistarkastukset

Määräaikaistarkastuksella tarkoitetaan suunnitelmallisesti määräajoin tehtävää tarkastusta, jossa käydään läpi valvottavan laitoksen toimintaa, päästöjä ja ympäristövaikutuksia suhteessa ympäristölupapäätöksen kertoelmaosan tietoihin ja lupamääräyksiin. Valvontatieto perustuu erityisesti toiminnanharjoittajan antamaan informaatioon. Määräaikaistarkastuksella käsitellään toimintaa kohteen luonteen ja käytettävissä olevien resurssien mukaisesti laajemmin tai suppeammin. Tarkastus voidaan kohdistaa myös vain yhteen ympäristönsuojelun osa-alueeseen. Tavanomaisesti kohteessa tehtävät havaintokierrokset ovat luonteeltaan pistokoetyyppisiä.

Määräaikaistarkastusten aikaväli määräytyy ympäristönsuojelulain mukaan laitosten valvontaluokan perusteella. Valvontaluokka määritellään laitoksen riskinarvion perusteella. Valvontaluokkia on käytettävissä 4, luokkaan 1 sijoittuvat tarkastetaan vuosittain, luokkaan 2 sijoittuvat kerran kahdessa vuodessa ja luokkaan 3 sijoittuvat kerran kolmessa vuodessa. Luokkaan 4 sijoittuvat tarkastetaan otantaperusteisesti. IE-direktiivin mukaiset laitokset tulee tarkastaa 1 – 3 vuoden välein ja nämä laitokset sijoittuvat aina valvontaluokkiin 1-3.

Laitoskohtaisen valvontaluokan määrittely on tehty valtakunnallisesti käytössä olevan riskinarviointityökalun avulla YLVA-järjestelmässä. Valvontaluokat on merkitty valvonnan sähköisessä työtilassa olevaan excel-taulukkoon. Taulukkoon merkitään myös vuonna 2019 tehtävät määräaikaistarkastukset. Taulukon tietojen pohjalta kootaan tammikuussa valvontaohjelma. Valvontaohjelmaa päivitetään tarvittaessa lokakuun loppuun mennessä. Valvontaohjelmaan sisältyy määräaikaistarkastusten lisäksi myös muu ympäristönsuojelulain mukainen säännöllinen maksullinen valvonta. Valvontaohjelman esittelee valvontapäällikkö ja ratkaisee yksikön päällikkö.

Määräaikaistarkastukselle kutsutaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja muut asioiden läpikäynnin kannalta tarpeelliset viranomaiset. Tarkastuksen aika ja asialista sovitaan etukäteen toiminnanharjoittajan ja tarvittaessa muiden tarkastukselle osallistuvien viranomaisten kanssa.

5.1.2. Muut tarkastukset

Muita tarkastuksia tehdään tarpeen mukaan mm. liittyen laitoksilla tapahtuviin poikkeuksellisiin tilanteisiin, yleisöilmoituksiin, sekä ympäristöluvassa ja muissa päätöksissä, laeissa sekä asetuksissa asetettujen ehtojen rikkomistapauksiin. Tarkastuksia tehdään myös toiminnanharjoittajan pyynnöstä. Tarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus YLVA-järjestelmässä.

5.1.3. Raportointi

Määräaikaisraportit, esimerkiksi vuosiraportit, pyritään tarkastamaan ja käsittelemään ympäristöministeriön asettamien tavoiteaikojen puitteissa (liite 1). YLVA:n kautta toimitetut vuosiraportit tarkistetaan keskeisiltä osin. Jos toiminnanharjoittaja ei toimita vuosiraportointitietoja

- helmikuun loppuun mennessä: lähetetään muistutus esim. sähköpostilla
- maaliskuun loppuun mennessä: lähetetään kirjallinen kehoitus
- huhtikuun loppuun mennessä: annetaan määräys uhkasakon uhalla

Lisäaikaa vuosiraportin toimittamiseen voidaan myöntää vain perustellusta syystä.

Raporteissa oleviin puutteisiin puututaan pyytämällä täydennyksiä, siten että vuosiraportoinnin tarkastaminen on mahdollista tehdä toukokuun loppuun mennessä

Toiminnanharjoittajilla on velvollisuus toimittaa ilmoitus viipymättä valvontaviranomaisille poikkeuksellisesta tilanteesta, kuten onnettomuudesta tai tuotantohäiriöstä, jos siitä voi aiheutua välitöntä ja ilmeistä ympäristön pilaantumisvaaraa. Tiedot häiriötilanteista ja poikkeuksellisista tilanteista tallennetaan sähköisiin järjestelmiin.

5.1.4. Suunnitelmat ja selvitykset

Ympäristöluvuissa on määrätty tehtäväksi ja valvontaviranomaiselle toimitettavaksi erilaisia selvityksiä ja suunnitelmia. Osa selvityksistä ja suunnitelmista on määrätty toimitettavaksi hyväksyttäväksi, osa tarkastettavaksi ja osa tiedoksi. Hyväksyttäväksi määrättyt selvitykset ja suunnitelmat käsitellään hallintolain mukaisesti. Tarkastettavaksi ja tiedoksi määrättyt selvitykset ja suunnitelmat käydään läpi ja tarvittaessa niihin reagoidaan valvonnan keinoin.

Käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailusuunnitelmien käsittelyssä huomioidaan muutoksen tarpeellisuus ja kiireellisyys. Uusien toimintojen tarkkailusuunnitelmat,

yhteistarkkailujen uusimiset ja olemassa olevien suunnitelmien laajat muutokset on priorisoitu etusijalle. Tarkkailujen sisältöä tarkistetaan ohjelmia käsiteltäessä erityisesti haitallisten aineiden ja ekologisen luokittelun edellyttämien biologisten tutkimusten osalta.

5.1.5. Lausunnot

Ympäristölupa-asioissa lausuntoja pyytävät Etelä-Suomen aluehallintovirasto sekä alueen kunnat. Ympäristölupien valitusasioissa lausuntoja ja vastineita annetaan Vaasan hallinto-oikeudelle ja korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupavastuualueelle annettavien lausuntojen suhteen laitokset jaotellaan karkeasti kolmeen luokkaan. Laitoksien, joiden ympäristövaikutukset ja/tai päästöt ovat suuria, ympäristölupahakemuksista annetaan aina lausunto. Pienimmistä laitoksista ei anneta lausuntoa, jos toiminnalla ei ole merkittäviä ympäristövaikutuksia. Myöskään lausuntoa ei anneta, jos käsiteltävästä asiasta ei ole välitettävissä tietoa, jota lupaviranomaiselle ei ole jo käytössä. Asian esittelijä ja ratkaisija arvioivat yhdessä lausunnon antamisen tarpeen aina tapauskohtaisesti. Lupaviranomaiselle ilmoitetaan, jos hakemuksesta ei anneta lausuntoa.

Annettavissa lausunnoissa keskitytään käsiteltävän asian kannalta olennaisen tiedon välittämiseen. Lausunnossa esitetään käsitys, millä edellytyksillä lupa voidaan myöntää sekä käsitys annettavista päästöraja-arvoista. Lausunnossa esitetään kooste ympäristön kannalta olennaisista häiriöilmoituksista ja yleisövalituksista. Tarvittaessa esitetään näkemys, millä aikataululla päästöjä on tarpeen vähentää sekä käsitys mahdollisista yhteisvaikutuksista alueen muiden luvanvaraisten toimijoiden kanssa. Lausunnossa otetaan kantaa, onko laitoksen käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailuita tarpeen muuttaa tai kehittää. Lupamääräysten tarkistushakemuksista annettavissa lausunnoissa arvioidaan lupamääräysten ajantasaisuus. Erityisen tärkeää on korostaa seikkoja, joita ei ole kerrottu ympäristölupahakemuksessa. Tarvittaessa nostetaan esille myös asiat, joissa lupaviranomaiselle ei välttämättä ole erityisasiantuntemusta. Näitä ovat esimerkiksi asiantuntemus luonnonsuojeluasioissa sekä kaavoitukseen ja alueiden käytön tavoitteisiin liittyvät asiat.

Alueen kunnille ympäristölupahakemuksista annettavissa lausunnoissa keskitytään pohjavesivaikutuksiin ja pohjaveden suojaamiseen.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston myöntämät ympäristöluvat sekä tuomioistuinten päätökset käydään läpi. Kuntien myöntämistä ympäristöluvista pyritään käymään läpi pohjavesialueilla tai vedenottopaikan lähellä sijaitsevien riskilaitoksien päätökset. Läpikäynnin yhteydessä arvioidaan päätöksien ympäristönsuojelullisen tason riittävyys. Tarvittaessa päätöksistä valitetaan.

5.1.6. Poikkeukselliset tilanteet ja yleisöilmoitukset

Toiminnanharjoittajilla on velvollisuus toimittaa ilmoitus viipymättä valvontaviranomaiselle poikkeuksellisesta tilanteesta, kuten onnettomuudesta tai

tuotantohäiriöstä, jos siitä voi aiheutua välitöntä ja ilmeistä ympäristön pilaantumisvaaraa. Tiedot häiriötilanteista ja poikkeuksellisista tilanteista tallennetaan ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Merkittävistä poikkeustilanteiden ilmoituksista ELY-keskus antaa erillisen päätöksen (YSL 123 §).

Yleisöilmoitukset työllistävät valvontatehtäviä hoitavia henkilöitä. Yleisöilmoituksen saavuttua otetaan yhteyttä toiminnanharjoittajaan asian selvittämiseksi. Kiireellisiä toimenpiteitä vaativissa tapauksissa käydään paikan päällä tai pyydetään apua kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta tilanteen kartoittamiseksi. Ilmoituksen tekijälle vastataan aina asian selvittämisen jälkeen. Tiedot yleisöilmoituksista tallennetaan ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

5.2. Jätelain valvonta

Jätelain mukaan valvontaviranomaisen on määräajoin asianmukaisesti tarkastettava laitokset ja toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä. Samoin on tarkastettava jätteen kuljettajan ja jätteen välittäjän toiminta. Ympäristöluvanvaraisten toimintojen tarkastuksista säädetään ympäristönsuojelulaissa ja sen nojalla.

Jätelain muutoksen (1518/2015) myötä valvontaviranomaisen on laadittava suunnitelma sellaisten toimintojen valvomiseksi, joihin liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja. Hämeen ELY-keskuksen osalta kansainvälisten jätesierojen valvonnan suunnittelu on sisällytetty tähän valvontasuunnitelmaan. Jätesierojen valvontaa tehdään ympäristöluvallisten laitosten määräaikaistarkastuksen yhteydessä ja tarkastusten painopisteet ovat SYKE:n kansainvälisten jätesierojen tarkastussuunnitelman 2017-2019 mukaiset; lyijyakut, SER, romuautot ja niiden varaosat, rakennusjäte ja vaaraton vihreä jäte.

Vaikeiden roskaantumistapauksien ja laittomien kaatopaikkojen selvittämisessä tehdään tarvittaessa yhteistyötä kuntien kanssa.

5.3. Kemikaalien ympäristövalvonta

Kemikaalien ympäristövalvontaa toteutetaan pääsääntöisesti muun laitostenvalvonnan yhteydessä. Valvonnan keinoin pyritään lisäämään ympäristöturvallisuutta erityisesti laitoksissa, jotka ovat sijoittuneet tärkeille pohjavesialueille. Keskeisissä kohteissa kiinnitetään huomiota vuotojenhallinnan asianmukaisuuteen. Tarkastusten yhteydessä valvotaan REACH-asetuksen mukaisesti luvanvaraisten ja rajoitettujen aineiden käyttöä. Tehty REACH-valvonta merkitään rastilla tarkastuskertomuspohjaan.

Päästöjen tarkkailusuunnitelmia päivitettäessä kiinnitetään erityistä huomiota haitallisten aineiden tarkkailua koskeviin muutostarpeisiin. Tarvittaessa osallistutaan valtakunnallisen valvontakampanjan suunnitteluun ja toteuttamiseen yhteistyössä alueen kuntien kanssa. Yhteistarkastuksia TUKESin kanssa jatketaan.

5.4. Ympäristönsuojelulain ja jätelain mukaiset ilmoitukset ja hakemukset

Ilmoituksia melua ja tärinää aiheuttavista tilapäisistä toiminnoista tulee vireille moottoriturheilukilpailuista ja suurista rakennushankkeista vuosittain noin 8 – 10 kpl. Vireille tulleet ilmoitukset käsitellään 30 päivän kuluessa.

Jätteenkuljettajien hakemukset jätehuoltorekisteriin merkitsemiseksi käsitellään ja niistä tehdään päätökset. Jätehuoltorekisteriin on merkittynä noin 200 toimijaa. Rekisteriotteet tarkistetaan kolmen vuoden välein. Hakemusmenettelyllä varmistetaan koko jätteen kuljetus- ja käsittelyketjun asiantuntemus jätejakeiden oikeasta käsittelystä ja sijoittamisesta. Tarvittaessa toimija voidaan myös poistaa rekisteristä, jos toimija on syyllistynyt rikkomuksiin.

Eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa tehtävien ilmoitusten (MARA-ilmoitus) käsittelyn tavoitteena on edistää jätteiden käyttöä maarakentamisessa, kun hyödynnettävät jätteet täyttävät asetuksen edellytykset. Vireille tulevat ilmoitukset käsitellään ja merkitään ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Ilmoituksia tulee vireille vuodessa noin 10 – 12 kpl, mutta määrä vaihtelee paljon vuosittain.

5.5. PIMAPO- valvonta

Hämeen ELY-keskus on alueellaan toimivaltainen valvontaviranomainen pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamiseen (PIMAPO) liittyvissä asioissa (Ympäristönsuojelulaki, luku 14).

5.5.1. Akuuttien tapausten valvonta

Kun ilmoitus maa-alueella havaitusta vahinkotapauksesta tulee PIMA-asiantuntijoille, selvitetään ensin, onko pelastuslaitokselle ilmoitettu tapahtuneesta. Ensisijaisesti pelastuslaitos ja kunta hoitavat akuutit tapaukset harkintansa mukaiseen tasoon öljyvahinkojen torjuntatyönä. Hämeen ELY-keskuksessa akuuttien öljyvahinkotapausten asiantuntija-ohjausta antaa tähän erikoistunut virkamies. Mikäli maaperään jää vahingon torjuntatyön jälkeen pilaantumista, hoidetaan tapausta PIMA-asiana.

PIMA-asiantuntijoiden hoidettavaksi tulevista akuuteista tapauksista yleisimpiä ovat jonkin kaivutyön yhteydessä havaitut pilaantuneet maat. Näissä tapauksissa tehdään tarvittaessa tarkastuskäynti tai harkitaan ja sovitaan toimenpiteet havaitun tilanteen mukaan puhelimitse tai sähköpostilla. Toimenpiteitä ovat esim.:

- Valvojan suostumuksella kaivun jatkaminen asiantuntevan konsultin ohjauksessa esim. siinä määrin, kuin pilaantumisen laajuuden selvittämiseksi on välttämätöntä.
- Valvoja antaa ehdollisen määräyksen PIMA-ilmoituksen tekemisestä, mikäli pilaantunut alue osoittautuu em. tutkimuskaivussa arvioitua laajemmaksi.
- Edellytetään suoraan PIMA-ilmoituksen tekemistä.

5.5.2 PIMAPO-ilmoitusten käsittely

PIMAPO-ilmoituksia käsitellään noin 20 kpl vuodessa. ELY-keskus tarkastaa ilmoituksen ja tekee sen johdosta päätöksen määräyksineen. Nykyisin ilmoituksia voi tehdä sekä maaperän että pohjaveden puhdistamisesta.

5.5.3 PIMAPO-ilmoitusten noudattamisen valvonta

Ilmoitusten noudattamisen valvonnassa annetaan ohjeita ja tehdään työn kuluessa tarkastuksia harkinnan ja tarpeen mukaan. Työn päätyttyä puhdistustyön suorittaja toimittaa loppuraportin, jonka ELY-keskus tarkastaa ja antaa siitä pyydettyessä lausunnon.

5.5.4 Puhdistustarpeen arviointi

Toiminnanharjoittajat ja kiinteistönomistajat tekevät selvityksiä alueiden pilaantuneisuudesta ja puhdistustarpeesta ja toimittavat ne ELY-keskukselle arvioitavaksi. ELY-keskus ottaa kantaa puhdistustarpeeseen ja antaa asiasta lausunnon.

5.6. Vesilain valvonta

Vesilain nojalla valvotaan lupia ja käsitellään mm. ojitusilmoituksia, ruoppaus- ja niittoilmoituksia, vesistön (joen tai puron) alittavista johdoista tehtäviä ilmoituksia ja muita kansalaisten, yhdistysten, toiminnanharjoittajien tai viranomaisten tekemiä vesitalousasioita koskevia ilmoituksia ja lausuntopyyntöjä. Vesilain mukaisiin lupiin ei liity määräaikaistarkastuksia, vaan lupavalvontaa tehdään pääsääntöisesti vain, mikäli valvonta on tarpeen lupamääräyksistä, luvanhaltijan ilmoituksista tai haitankärsijöiden ilmoituksista johtuen. Ensisijaisesti valvonta kohdennetaan hankkeisiin, joilla on yleisen edun kannalta merkittäviä vaikutuksia. Merkittävä osuus vesilain mukaisesta valvonnasta on ennakkovalvontaa. Laillisuusvalvonnan ohella valvontaviranomaiset valvovat vesilain mukaisissa asioissa myös yleistä etua. Yleisen edun valvonta tarkoittaa muun muassa ympäristön- ja luonnonsuojeluun, alueiden käyttöön, kalatalouteen ja vesiliikenteeseen liittyvien näkökohtien huomioon ottamista.

5.6.1. Ennakkovalvonta

Lupatarpeen harkinta on osa vesilain ennakkovalvontaa. Lupatarpeen harkinnassa arvioidaan, onko kyse VL:n 3:3 §:n mukaisesta aina luvanvaraisesta hankkeesta tai aiheutuuko hankkeesta VL:n 3:2 §:ssä tarkoitettuja vaikutuksia, joiden perusteella lupa tarvitaan. Valvontavastuu on rinnakkainen kunnan ympäristösuojeluviranomaisen kanssa. Lupatarpeen harkintaa vaativat hankkeet tulevat ELY-keskuksen tietoon yleensä ELYlle tehtävistä ilmoituksista, kuntien viranomaisilta ja viranhaltijoilta, muilta viranomaisilta, hankkeesta vastaavilta tai haitankärsijöiltä tulevista ilmoituksista.

Suurin osa lupatarpeen harkintaa vaativista hankkeista on hankkeita, joista tulee tehdä vesilain mukainen ilmoitus (VL 2:5a, 2:6 § ja 5:6 §). Alle 500 m³:n ruoppauksista ja vesikasvien niitosta on tehtävä ilmoitus ELY-keskukseen 30 vrk ja vähäistä suuremmista ojituksista sekä jokien ja purojen alitse asennettavista

johdoista 60 vrk ennen toimenpiteeseen ryhtymistä. Vesilain nojalla tehtyjä ruoppaus-, niitto- ja ojituseroituksia sekä johtojen sijoittamista toisen vesialueelle koskevia ilmoituksia tulee vuosittain yhteensä noin 280 kpl. Ilmoitusten käsittelyä kehitetään toimintamalliryhmän linjausten mukaisesti ja sähköisten ilmoitusten käyttöönoton vaatimalla tavalla.

Usein myös viranomaiset tai hankkeesta vastaavat pyytävät suunnitellusta toimenpiteestä ELY-keskukselta lausuntoa. Näitä lausuntopyyntöjä tulee vuosittain noin 20 kpl.

Pohjaveteen vaikuttavia hankkeita arvioidaan siltä osin, aiheutuuko niistä vesilain 2:3 tarkoittamia vaikutuksia pohjaveden tilaan tai käyttöön. Lisäksi arvioidaan, onko kyse aina luvanvaraisesta hankkeesta. ELY-keskuksen valvonta keskittyy 1 ja 2 luokan pohjavesialueisiin vaikuttaviin hankkeisiin. Arvioitavia hankkeita ovat esimerkiksi vedenottohankkeet sekä erilaiset pohjavesialueille sijoittuvat rakennushankkeet kuten tiet, energiakaivot, ojitukset, ruoppaukset, vesistöjen alitukset ja maa-ainestenotto. Vuosittain pohjavesivaikutuksia arvioidaan noin 30-50 hankkeen osalta.

Lupakynnyksen ylittyessä hankkeesta vastaava ohjataan hakemaan lupaa tai todetaan vesiluvan tarve hankkeesta annettavassa lausunnossa. Lupakynnyksen ylittymiseen voidaan vaikuttaa hanketta muuttamalla, jolloin hakijan kanssa käytävissä neuvotteluissa tai hankkeesta annettavassa lausunnossa voidaan antaa ehdotuksia hankkeen muuttamiseksi. Yhteistyötä Etelä-Suomen aluehallintoviraston kanssa tiivistetään, jotta lupaprosessiin ei johdettaisi tarpeettomasti hankkeita.

5.6.2. Lupavalvonta ja muu laillisuusvalvonta

Etelä-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupavastuualue pyytää vireille tulleista lupa- tai muista vesitalousasioista lausuntoa ELY-keskukselta. Merkittävässä hankkeissa voidaan tarvittaessa käydä neuvotteluja jo ennen hakemuksen jättämistä. Annettavissa lausunnoissa keskitytään ympäristövaikutuksiltaan merkittäviin hankkeisiin. Lausunnon antamisen tarve arvioidaan tapauskohtaisesti. Jos hankkeella ei katsota olevan vaikutuksia yleiseen etuun tai ELYn lausunnolla ei katsota muuten olevan merkitystä asian käsittelyyn, lausuntoa ei anneta. Lupaviranomaiselle ilmoitetaan, jos hakemuksesta ei anneta lausuntoa.

Lausunnoissa välitetään lupaviranomaiselle asian kannalta olennaista tietoa esimerkiksi ympäristövaikutuksista, joita hakemuksessa ei ole huomioitu. Lisäksi esitetään näkemys mahdollisista yhteisvaikutuksista alueen muiden hankkeiden kanssa ja arvio siitä, miten hankkeen toteuttaminen vaikuttaa vesienhoidon tavoitteiden saavuttamiseen, sekä otetaan kantaa luvan myöntämisen edellytyksiin ja tarvittaviin lupamääräyksiin. Hakemuksesta puuttuvia tietoja ja selvityksiä, jotka lain mukaan toiminnanharjoittajan on lupahakemuksessaan esitettävä, ei ELY-keskus lähde lausunnon antamisen yhteydessä hankkimaan.

ELY-keskus käy läpi vesitalousasioissa annetut päätökset ja valittaa tarvittaessa aluehallintoviraston tai Vaasan hallinto-oikeuden päätöksistä. ELY-keskus myös antaa vesitalousasioita koskevissa valitusasioissa tarvittaessa lausuntoja ja vastineita Vaasan hallinto-oikeudelle ja korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Vesitaloushankkeista annetaan lausuntoja vuosittain noin 20 – 30 kpl, joista pohjavesihankkeisiin liittyviä lausuntoja on noin 5 kappaletta. Valituksia päätöksistä tehdään melko harvoin.

ELY-keskuksen valvottavana on vesistöön rakentamiseen liittyen vesilain nojalla annettuja lupia noin 140 kpl. Valvonnalla varmistetaan, että hanke on toteutettu annetun lupapäätöksen mukaisesti. Tarkkailuvelvoitteen sisältäviä lupia on valvottavana noin 20 kpl. Tarkkailutuloksista voidaan toistaiseksi käydä läpi vain tapaukset, joista tulee tiedusteluita. Hydrologisten tarkkailutulosten säännöllinen seuranta pyritään kuitenkin kehittämään resurssien puitteissa. Vesilain mukaisia vesistövaikutustarkkailusuunnitelmia hyväksytään muutama vuodessa.

Vedenottoon tai muita pohjaveden muuttamiseen liittyviä lupia on ELYn valvottavana noin 120 kappaletta. Vedenottoluvat ovat tyypillisesti pysyviä ja niihin liittyy yleensä vaikutusten tarkkailu. Vanhojen lupien osalta tehtävä tarkkailu ei välttämättä vastaa hyväksytyä tarkkailuohjelmaa tai tarkkailu ei muutoin vastaa tarkoitustaan, joten tarve vanhojen tarkkailusuunnitelmien uusimiseen on suuri. Valvonnassa joudutaan keskittymään vain pahimpiin tarkkailuissa esiin tuleviin puutteisiin sekä keskittymään uusien hankkeiden valvontaan ja niiden tarkkailusuunnitelmien hyväksymisiin.

Hämeen ELYn toimialueella on vesioikeudellisia pohjavedenottamoiden suoja-aluepäätöksiä yhteensä 16 kappaletta. Päätöksissä on esitetty rajoituksia suoja-alueille sijoittuville toiminnoille. Pohjaveden pilaamiskiellon kautta tulevat rajoitukset ovat määräyksissä annettuja tiukempia. Uusia suoja-alueita ei ole viime aikoina perustettu ja pohjaveden suojelua pyritään nykyisin edistämään kuntien laatimilla pohjavesien suojelusuunnitelmissa. Suojelusuunnitelmissa esitetyt rajoitukset ja linjaukset eivät ole oikeudellisesti sitovia, mutta ne toimivat tausta-aineistona viranomaisten päätöksille. Vesienhoitolain mukaan kunnan on pyydettävä ELY-keskukset lausunto suojelusuunnitelmaa koskevasta ehdotuksesta. ELY-keskus osallistuu suojelusuunnitelmien laadintaan ja voi tehdä aloitteen suojelusuunnitelman laatimiseksi.

Luvattomiin, luvanvastaisiin tai ennalta arvaamattomia vaikutuksia aiheuttaneisiin hankkeisiin puututaan tarvittaessa valvonnallisin keinoin pyytämällä asiasta selvitys ja kehottamalla ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi. Tarvittaessa turvaudutaan hallintopakoon.

Valvontaviranomaisella on mahdollisuus käyttää valvonnassa myös välittömiä toimia (VL 14:10) sekä keskeyttää toiminta (VL 14:11). Välittömien toimien käyttäminen edellyttää, että lainvastainen toimenpide aiheuttaa välitöntä haittaa tai vaaraa turvallisuudelle, terveydelle tai muulle tärkeälle yleiselle edulle taikka huomattavaa haittaa toisen omaisuudelle. Toiminnan keskeyttäminen puolestaan

koskee ilmoituksenvaraisia toimintoja ja laissa todettuna edellytyksenä on ainoastaan, että toiminta on lainvastaista (VL 14:11).

5.7. Maa-aineslain valvonta

ELY-keskuksen tehtäviin kuuluu maa-aineslain mukaisen toiminnan ohjaus ja valvonta toimialueellaan. Varsinainen maa-aineslain noudattamisen valvonta kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Lupaviranomaisen on pyydettävä ELY-keskuksesta lupahakemuksesta lausunto, milloin alueella on valtakunnallista tai muutoin huomattavaa merkitystä luonnonsuojelun kannalta, alueella on merkitystä vesien suojelun kannalta tai ainesten ottaminen vaikuttaa välittömästi toisen kunnan alueeseen. Vuosittain ELY-keskus antaa keskimäärin 25 lausuntoa maa-ainesten ottohakemuksista. ELY-keskuksella on oikeus ottamisen keskeyttämiseen, jos ottaminen sijoittuu esimerkiksi luonnonsuojelu- tai pohjavesialueelle. Lisäksi ELY-keskus voi tarvittaessa käyttää myös muiden lakien valvonnallisia keinoja. Vuonna 2016 voimaan tulleen lakimuutoksen (424/2015) myötä maa-ainesten ottohankkeen YSL:n ja MAL:n mukainen lupa käsitellään samanaikaisesti ja ratkaistaan yhdellä luvalla. Eräissä tapauksissa yhteiskäsittelyluvan voi ratkaista aluehallintovirasto, jolloin luvan valvonta kuuluu ELYlle.

5.8. Valvontanäytteenotto

Hämeen ELYn alueella yhdyskuntajätevedenpuhdistamoiden, kaatopaikkojen, jätteen käsittelytoimintojen ja turvetuotantoalueiden jätevesistä otetaan kontrollinäytteitä vuosittain tehtävän suunnitelman mukaisesti. Näytteenotto-ohjelmassa on varaus myös äkillisten näytteenottotarpeiden varalle.

6. HALLINTOPAKKOASIA T JA TUTKINTAPYYNNÖT

Mikäli valvonnassa havaitaan ympäristölainsäädännön vastainen tilanne, valvonnan tavoitteena on palauttaa laillinen tila. Valvontaviranomaisen tehtävänä on pyrkiä varmistamaan, että toimijat poistavat havaitut epäkohdat tai laiminlyönnit. Laiminlyöntien syistä ja epäkohtien korjaamisen aikataulusta pyritään mahdollisuuksien mukaan ensivaiheessa kuulemaan toimijaa.

6.6. Hallintopakko

Lainvastaisen tilan jatkuessa valvontaviranomainen käyttää hallinnollisia pakkokeinoja epäkohdan korjaamisessa viivytyksettä. Lainvastaisen toiminnan harjoittajaa kehotetaan saattamaan tilanne lainmukaiseksi. Mikäli kehotuksessa asetetussa määräajassa tilanne ei ole korjaantunut, valvontaviranomainen antaa hallintopakkomääräyksen. Hallintopakkopäätöksessä lain tai luvan vastaisesti toimiva määrätään toimimaan lain edellyttämällä tavalla tai keskeyttämään laitton toiminta. Määräystä tehostetaan yleensä uhkasakolla tai teettämisuhalla. Lainrikkomistilanteissa valvontaviranomainen on velvollinen ilmoittamaan asiasta poliisille esitutkintaa varten. Suositus on, että hallintopakko annetaan kolmen kuukauden kuluessa kehotuksen määräajan umpeuduttua.

6.6.1. Ympäristönsuojelulain- ja jätelain hallintopakko

Hämeen ELY-keskus on hallintopakkoa käyttävä viranomaisen ympäristönsuojelulain nojalla toiminnoissa, joiden ympäristölupien käsittely kuuluu aluehallintovirastolle sekä jätelain 57 §:n tarkoittamissa asioissa (jätelain säännösten rikkominen jätehuollossa tai muussa jätelain tarkoittamassa toiminnassa). Kunnat ovat hallintopakkoviranomaisia muissa ympäristönsuojelulain mukaisissa asioissa sekä pääsääntöisesti roskaamisasioissa.

6.6.2. PIMAPO hallintopakko

Hämeen ELY-keskus käyttää tarvittaessa hallintopakkoa antamalla ensin kehotuksen ja sen jälkeen määräyksen puhdistamisesta vastuussa olevalle, ellei tämä huolehdi velvollisuudestaan. ELY-keskus voi määrätä sekä pilaantuneen alueen selvittämisestä että pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta.

6.6.3. Vesilain hallintopakko

Havaitessaan lainvastaisen tilanteen valvontaviranomaisen on asian laatu huomioon ottaen kehotettava toimijaa lopettamaan säännösten tai määräysten vastainen menettely, pantava vireille hallintopakkoasia ja ilmoitettava poliisille esitutkintaa varten, jollei tekoa ole olosuhteen huomioon ottaen pidettävä vähäisenä (VL 14:2). Hämeen ELY-keskus on hallintopakkoa käyttävä viranomaisen vesitalousasioissa, joiden lupien käsittely kuuluu aluehallintovirastolle. Hallintopakko laitetaan vireille asioissa, joissa on vaikutuksia yleiseen etuun. Vaikka valvontaviranomainen katsoisi, että asiassa ei ole tarpeen ryhtyä toimenpiteisiin, voi asianosainen panna hallintopakkoasian vireille aluehallintovirastossa. Myös tutkintapyynnön poliisille voi aina tehdä muukin taho kuin viranomaisen.

6.6.4. Maa-aineslain hallintopakko

Maa-aineslain mukaisessa hallintopakkoasiassa toimivaltainen viranomaisen on kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Myös yhteiskäsittelylupaa koskevassa hallintopakkoasiassa toimivaltainen viranomaisen on yleensä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. ELY-keskuksen toimivaltaan kuuluvat vain hallintopakkoasiat, jotka koskevat ympäristönsuojelulain rikkomuksia AVI:n käsittelemän yhteisluvan mukaisessa maa-ainesten ottotoiminnassa.

6.7. Tutkintapyyntö

Ympäristönsuojelulain 94 §:ssä, jätelain 136 §:ssä ja vesilain 14 luvun 2 §:ssä valvontaviranomainen veloitetaan tekemään ilmoitus havaitsemistaan lainvastaisuuksista poliisille esitutkintaa varten. Valvontaviranomainen voi jättää ilmoituksen tekemättä vain, jos tekoa on pidettävä olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä eikä yleinen etu vaadi syytteen nostamista. Ilmoittamatta jättäminen harkitaan tapauskohtaisesti.

Hämeen ELY-keskuksessa arvioitaessa ympäristösäännösten rikkomisen vähäisyyttä tietyissä olosuhteissa otetaan huomioon suoranaisesti tekoon liittyviä seikkoja, kuten seurauksen tai vaaran laatu, laajuus, kesto ja pysyvyys, laiminlyönnin tai teon tarkoituksellisuus, otetun riskin tietoisuus ja suuruus sekä

teosta saadut taloudelliset hyödyt. Lisäksi vähäisyyden arviointiin liittyvinä olosuhteina kiinnitetään huomiota, onko kyseessä ensimmäinen kerta vai onko tekijän toiminnassa havaittu aikaisemminkin puutteita. Eräs kriteeri on, onko kysymyksessä teko- tai laiminlyöntityyppi, joka on vähäisyydestään huolimatta yleistynyt tai yleistymässä.

Vesilain mukaan tutkintapyynnön tekeminen kuuluu sekä ELY-keskuksen että kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviin (VL 14:2) Asianomistajan puhevaltaa käyttää kuitenkin ELY-keskus (VL 16:5). Valvontaviranomaisten tulee ilmoittaa toiselle valvontaviranomaiselle tutkintapyynnön tekemisestä.

Maa-aineslain mukaan tutkintapyynnön tekeminen kuuluu kunnan valvontaviranomaisen tehtäviin. Valvontaviranomaisen on maa-aineslain vastaisen teon tai laiminlyönnin todettuaan ilmoitettava asiasta syyttävöviranomaiselle syytteen nostamista varten. Ilmoitus saadaan kuitenkin jättää tekemättä, jos tekoa olosuhteet huomioon ottaen on pidettävä vähäisenä eikä yleisen edun ole katsottava vaativan viranomaisen toimenpiteitä.

7. VIRANOMAISYHTEISTYÖ JA TIEDOTTAMINEN

Etelä-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupavastuualueen kanssa pyritään tekemään yhteistyötä eri tasoilla. Yhteistyötä syvennetään säännöllisesti järjestettävällä palaverilla, johon osallistuvat Etelä-Suomen AVI ja sen toimialueen ELY-keskukset. Tiedonsiirtoa tapahtuu myös lausunnoissa, neuvotteluissa sekä sähköpostilla ja puhelimitse tapahtuvissa yhteydenotoissa. Lisäksi tärkeitä tiedonvaihdon foorumeita ovat neuvottelupäivät ja BAT-ryhmien työskentely.

Toimintatapoja kehitetään ja yhtenäistetään muiden ELY-keskusten kanssa. Yhteistyötä tehdään erityisesti eteläisten ELYjen (VAR, UUD ja KAS) kanssa järjestämällä säännöllisesti yhteistyökokouksia. Yhteistyöhön osallistuu myös ESAVI. Yhtenäisiä käytäntöjä pyritään luomaan ympäristölainsäädännön muutosten huomioimisessa. Asiantuntijuutta pyritään jakamaan ja verkostoitumista edistämään valvonnan tehokkuuden ja tuloksellisuuden lisäämiseksi. Työtä jatketaan mm. toimialakohtaisissa yhteistyöryhmissä (kemiallinen metsäteollisuus, kaatopaikkakerho, kemikaalivalvonta, MARA), voimavarojen ja osaamisen kartoittamisella. ELYjen jätevedenpuhdistamoiden, turvetuotannon, eläinsuojien ja jätteenkuljettajien valvojien kesken toimii sähköpostiverkosto.

Kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille ilmoitetaan etukäteen tehtävistä tarkastuksista. Tarvittaessa tarkastuksesta ilmoitetaan myös kunnan terveydensuojeluviranomaiselle. Etelä-Suomen AVIn järjestämiin tarkastuksiin osallistutaan. Turvatekniikan keskuksen tarkastuksiin osallistutaan tarvittaessa mahdollisuuksien mukaan. Ympäristöhallinnon sisällä toimivien alakohtaisten ryhmien toimintaan osallistutaan aktiivisesti.

PIMAPO-valvojat osallistuvat ELY-keskusten väliseen valtakunnalliseen HAPA-ryhmään, jossa edistetään yhteisiä käytäntöjä PIMAPO-hallintomenettelyissä.

Vesi- ja maa-aineslain valvontaa hoidetaan yhteistyössä kunnan valvontaviranomaisen kanssa. Vesilain valvonnassa ELY-keskuksella ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on rinnakkainen toimivalta ja valvonnassa toimitaankin läheisessä yhteistyössä kunnan valvontaviranomaisen kanssa. Kunnan valvontaviranomainen voi esimerkiksi hoitaa tarkastuskäynnin valvottavassa kohteessa, jolloin ELYn tarkastuskäyntien tarve pienenee. Yhteistyötä kuntien valvontaviranomaisen kanssa jatketaan ja kehitetään kunkin kunnan valvontaresurssit ja alueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Yhteistyötä lisätään aluehallintoviraston ja L-vastuualueen kanssa hyvien käytäntöjen luomiseksi ja tiedon vaihdon lisäämiseksi vesilain mukaisten lupien valmistelussa. Maa-aineslain valvonnassa ELY-keskus ohjaa ja valvoo maa-aineslain mukaista toimintaa alueellaan kunnan valvoessa ja ohjatesa varsinaista maa-ainesten ottoa kunnassa. ELY-keskuksen ja kunnan välisen yhteistyön määrä ja ohjauksen tarve maa-aineslain valvonnassa vaihtelee kuntakohteisesti.

Kuntien kanssa tehtävää yhteistyötä pyritään lisäämään ja kehittämään. Kunnille järjestetään koulutusta. Koulutus järjestetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä Etelä-Suomen AVIn kanssa.

Yhteistyötä Tukesin, poliisin, Eviran ja SYKE:n kanssa kehitetään edelleen. Alueellisten ympäristörikostorjunnan yhteistyöryhmien toimintaan osallistutaan aktiivisesti.

Yhteisiä tarkastuksia pyritään tekemään kriittisiin kohteisiin sekä kohteisiin, joissa yhteistarkastuksella saadaan synergiaetua. Tarvittaessa järjestetään yhteistapaamisia, joissa pohditaan yhteistyön kehittämistä. Ollaan tarpeen mukaan laitoskohtaisesti yhteydessä TUKESin laitosvalvojiin (TUKESin toimittaman vuotuisen tarkastuslistan pohjalta).

Osallistutaan YM:n ja mahdollisesti muiden tahojen järjestämään koulutukseen. Lisäksi osallistutaan valvontaviranomaisten välisiin yhteistapaamisiin.

Hämeen ELY-keskus julkaisee valvontasuunnitelman internetissä ympäristöhallinnon yhteisillä internetsivuilla (http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Asiointi_luvat_ja_ymparistovaikutusten_arviointi/Luvat_ilmoitukset_ja_rekisterointi/Ymparistolupa/Valvonta?f=Hameen_ELYkeskus).

8. VALVONTASUUNNITELMAN TARKISTAMINEN

Valvontasuunnitelma pidetään ajantasaisena. Suunnitelman päivittämisestä vastaa ympäristöyksikkö.

Tommi Muilu
johtaja

Marja Hiitiö
yksikön päällikkö

Liite 1. VALVONNAN TAVOITEAJAT

Ympäristöministeriön laitosvalvonnalle asettamat tavoiteajat

Ympäristöministeriön ympäristönsuojelulain mukaiselle laitosvalvonnalle asettamat erilaisten raporttien ja valvontatoimien laukaisemien toimien käsittelyn aloittamisen tavoiteajat (ympäristöministeriön valvontaohje):

- vuosiraportti – enintään 90 vuorokautta
- kuukausiraportti – enintään 30 vuorokautta
- päästöarvojen ylityksiin puuttuminen – enintään 30 vuorokautta
- häiriöilmoitusten käsittely – enintään ilmoituspäivä + 3 vuorokautta
- yleisöilmoitusten käsittely – enintään 30 vuorokautta

Tämä asiakirja HAMELY/536/2016 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument HAMELY/536/2016 har godkänts elektroniskt

Hiitiö Marja 31.01.2019 08:56

Muilu Tommi 31.01.2019 09:26